

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemam za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., po jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se za 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne peti vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.
Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnštvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, "Gledališka stolba".

Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha.

"SLOVENSKI NAROD"

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za vse leto	13 gld. — kr.
" pol leta	6 " 50 "
" četrt leta	3 " 30 "
" jeden mesec	1 " 10 "
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.	

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	15 gld. — kr.
" pol leta	8 " — "
" četrt leta	4 " — "
" jeden mesec	1 " 40 "

Upravnštvo „Slov. Naroda“.

Govor poslanca Božidara Raić-a

v državnem zboru.

(Po stenografskem zapisniku.)

„Visoka zbornica! Lepi Mali Štajer ima vsled dubbioniškega imenika Labodskega 467,000 ljudij; med temi po poslednjem številjenju ljudstva 41,000 Nemcev, drugi so Slovenci. Poleg teh še je na meji Sekovske vladikovine 15,000—20,000 Slovencev in po priliki ravno toliko v Gradi. Po takem biva na Malem Štajerji okolo 450,000 Slovencev. Ti imajo 160 slovenskih, 75 slovensko-nemških šol. Potem še je 14 šol z nemškim poučnim jezikom.

Prijetno bi bilo, da so šole, katere se imenujejo slovenske, tudi resnično slovenske. Mestoma uže v prvem razredu, indi v drugem in tretjem šolskem letu muči se mladina z drugim deželnim jezikom. V slovensko-nemških šolah se uže v prvem šolskem letu uči drugi deželni jezik. V nemških šolah se samo nemščina uči, slovenščina pa ne, izvzemši nekatere slučaje in to prostovoljno. Okrajni šolski svet v Ptuj je predlagal, da se pred četrtim ali petim letom ne bi počinalo s poukom drugega deželnega jezika. Oziroma na ta predlog je okrajna učiteljska skupščina dne 6. julija 1882 nekoliko dalje stopila; bilo je namreč ondi s 33 proti 21 glasom skleneno, da se drugi deželni jezik v narodnih šolah naj ne uči, in sicer zato ne, ker temu so nasproti ukoslovno-detovodni in znanstveni razlogi. Ker so detovodi tako sklenili, podprt je ta predlog tudi okrajni šolski svet in stvar je bila poslana deželnemu šolskemu svetu. Z dne 7. januvarja 1883, broj 88, dospel je z Gradca ukaz, ki veli, da naj vse pri starem običaji ostane. A običaj bil je v raznih dobah in tudi v raznih učilnicah kako različen. To je nedoločnost. Hoteli smo poizvedeti, kdaj bi se naj počel pouk v drugem deželnem jeziku ali poprek, jeli bi se počelo ali ne? — Deželni šolski svet v tem ničesar določnega ni povedal; sklical se je sicer na naredbo z dne 14. septembra 1870, kjer veleva: ako bi se v narodnih šolah naj učil drugi deželni jezik, naj se na to gleda, da se učenci najprvo dobro pouče v čitanji in pisanki in imajo v tem trdno podlogo. Kedaj se to naj zgodi, razsoditi imajo detovodi in ukoslovci. Najbolji detovodi učijo, da narodne učilnice so dolžne otroke v materinščini poučevati, tako Komensky, Niemayer, dr. Karl Schmidt, Schrader, dr. Dittes, dr. Fr. Miklošič, tako

tudi dr. Kronawetter. (Veselost na levici). Poslednji je dne 20. aprila 1881 pisal: „V državi, kjer morajo vsi narodi jednake dača plačevati in vsi narodi svoje otroke za vojake davati, naj imajo tudi vsi jednak pravico, svojo narodnost gojiti.“ Po mojem mnenju je to povsem zdravo načelo. Nadalje pravi isti: „Učenec mora v vseh učilnicah v svojem jeziku poučen biti.“ Mi na Spodnjem-Štajerskem ne pretiravamo, nego hočemo nekaj postavnega od više oblasti, da znamo, pri čem smo.

Za navedene šole imamo učiteljišče v Mariboru, katero je v prvej vrsti namenjeno za slovenski del Štajerske, a to učiteljišče je povsem nemško in slovenščino uči nek učitelj, kateri niti ne zna samostava „korist“ sklanjati. Težko je slovenskemu učitelju, kateri je 4 leta samo nemški pouk slušal, prirodopisje, prirodoznanje, računstvo v narodnem jeziku razlagati. Naj se učiteljišče v Mariboru tako uredi, da bodo učitelji zmožni razne predmete dobro v slovenskem jeziku razkladati. To po mojej misli ni prepričljivo zahteva. Zbog tega vložim tudi temu primerno rezolucijo.

Mnogokrat se sliši v tej zbornici: vsaj bi vam že nekaj dovolili, pa vaš jezik ni dovolj razvit in prosto ljudstvo ne razume tega novo skovanega jezika. Kdo nam tako oponaša? Oni, kateri naš jezik in naše slovstvo samo površno ali na pol poznajo; ako bi naš slovenski jezik, kakor ga govorimo in pišemo, bil nerazumljiv, potem ne vem, zakaj vlada naše časnike tolikrat zaplenjuje, ako so neumljivi? (Veselost na desnici). Tukaj imam zaplenjen list: „Slovenski Gospodar“ s sestavkom, kateri je naslovil: „Minister Konrad in štajerski Slovenci“. V tem sestavku ne nahajam nič pogibeljnega, in ta časnik je namenjen samo prostemu ljudstvu: broji 2300 naročnikov in je pisan v našem novoslovenskem pismenem jeziku. Ondi se čita nekaj iz peticije poslane naučnemu ministru: Slovenci zahtevajo slovensko učiteljišče v Mariboru, slovenske vsporednice pri gimnazijah, slovenske profesorje za Maribor, Celje in Ptuj, da se v bodoče razpisujejo vse profesorske službe, ter se od vseh prosilcev zahteva znanje slovenskega jezika. To je glavna vsebina tega sestavka. Gospod minister za bogočastje in nauk je na to odgovoril: „Nemam uzroka na Spodnjem-Štajerskem kaj spremeniti in pri oddavanji profesorskih služeb daje se prednost slovenščine zmožnim možem.“ Opazujem, da uže mnogo let ni bila razpisana nijedna profesorska, tudi nijedna ravnatelska služba na Malem Štajerji, nego nameščevalo se je brez razpisa. Pravi se: da pri nameščevanju profesorskih služeb daje se prednost onim, kateri so večji slovenščine. Kako se to godi, ako službe neso razpisane in prošnikov ni? Dalje mislim, da Slovenci neso tako bogati, da bi 28.000 gld. in prek dajali vsako leto za knjige, katere na svitlo daje Mohorska družba, kakeršne druge ni v Avstriji.

(Konec prih.)

Govor poslanca dra. Vitezica

v državnem zboru v 14. dan marca.

(Konec.)

Omeniti bi imel še jeden slučaj, gospoda, slučaj, ki se tiče moje osobe, slučaj namreč, da se mi je na podlagi po namestniku v Trstu proti meni naperjenega, neutemeljenega, ker z neistinitimi dogodki podprtega očitanja od moje višje oblasti dal ukor. Ker pa pričakujem, da dobim za to uradnim potom dostojno zadostitev, ne budem o tem podrobnejše razpravljal.

Ali, gospoda, ne samo v moralčinem in kulturnem, tudi v gmotnem oziru smo mi Slovani v Istri na slabšem, nego li Italijani. Navajal bi labko, da dokažem to svojo trditev, raznih činjenic, a tega ne storim za tega delj, ker sem itak Vašo potrnost preveč uporabljal. A le na kratko naj še omenim, da obubožanje dežele od dneva do dneva nárašča, in da je to neobhodna posledica take politike. Mnoge se izseljevanje itak redkega prebivalstva je dokaz, da so ondašnji odnosaži neznotislivi. Stoprav te dni čital sem v časnikih, da je neki beg v Bosni naselil na svojih posestvih 12 rodbin iz Istre in da je mnogobrojno drugih izseljencev, na potu v Bosno. Vprašam, more li tako stanje še dalje trajati?

Okončavam. Nemška stranka kriči na vse grlo: Nemci v Avstriji hočejo, da Avstrija ostane nemška, upeljimo nemščino v šolo, dopisujmo občinam nemški, dajajmo nemščini, kjer koli možno prednost, potem pridemo do cilja! Dasi je ta stranka sedaj v manjini, gre vendar vsaj na Primorskem vse po njenej volji. Ministerstvo pusti jej prosto voljo. Vprašam, kaj pa je uspeh naporov te stranke? Vsape je na Primorskem in v Istri poitaljančenje ali zdatni narasteč italijanskega življa. S tem doseza se to, kar nameravajo Bonghi in njegovi somišljeniki. Statistični podatki, katera sem navel, dokazujo to najatočnejše. A recimo, da se nemške stranki sploh posreči, Primorsko res ponemčiti, kar pa je nemožnost, kajti vidimo iz skušnje, da se jim to po ogromnih naporih ni posrečilo, marveč, da so dosegli baš nasprotno; a recimo, da bi vspela germanizacija, je li to korist Avstrije, da navstane ondi tak položaj? V tem oziru je jako zanimljivo in poučno pismo, katero je pisal ogersk patriot spisovatelju knjige, katero sem dovoljno navajal. (Veselost.) To pismo tiskano je na strani 189 do 201 v italijanskem jeziku. Ogerski državnik, mimogred povedano, zagovornik podunavske konfederacije, predbaciva Italijanom, da želé razkrojite avstrijske države, ter jim stavi pred oči nasledke, katere bi to za Italijo imelo.

Mej drugim jim pove, da bi bili Italijani priprosti ljudje, ko bi mislili, da Nemci ne hrepene po Adriji; da bi jih preveril nasprotnega, objavlja Fambriju vsebino pisma, katero je malo prej upliven državnik v Berolinu pisal njemu (ogerskemu državniku). Fambi smral je pismo za tako važno, da ga je natisnil na dveh mestih. Nu, vsega pisma vam ne smem prečitati, ker se mi vidi pri sedanje politične konstelaciji vznemirjajoče.

Berolinski državnik piše (čita): Obrnili smo svoje oči na Trst in gospodje od „Italia irredente“ bodo tamkaj morali govoriti z nami, ki smo mnogo trša kost za njihove zobe. (Čujte! na desni.) Ako naša politična previdnost sedaj to misel odstranjuje z obzora, ali saj zavija v meglo, bodite gotovi, da boste to misel pri prvi ugodni priliky zazrli v polnej luči. Gospoda, to, kar sem izpustil, je še veliko hujše. (Čujte! na desni.)

Gospodje germanizatorji, če imajo še kaj srca za Avstrijo, naj si stvar dobro premislijo, ter misli, izrečene v tem pismu, utisnejo v spomin.

Po vsem navedenem je moje mnenje, da je le tista politika za Avstrijo plodna, ki si stavi nalogo, zgotoviti spriajaznenje narodnosti potom narodne ravnopravnosti (Čujte! na desni); ker pa politika, ki se sedaj tira na Primorskem, ni na tem stališči, ker se tam na vse možne načine skuša, slovenski živelj pogaziti in uničiti, ne morem je kot Avstrijec in Slovan nikakor odobratiti, marveč štejem si v sveto dolžnost, pobijati jo na vsak zakonit način.

Samo še dve besedi v moje opravičenje. Meni sovražna stranka skušala me je sumničiti pri mojih rojakib, češ, da vsako priliko v tej visokej zbornici uporabljam, da razlivam sovraštvo proti italijanskemu prebivalstvu in proti italijanski narodnosti v Istri.

Vso zbornico pozivljem za pričo, je li jedna sovražna beseda proti onemu prebivalstvu prišla iz mojih ust. (Klici na desni: Nikdar!)

Smatral sem vedno za svojo dolžnost, čuvati pravice slovanskega naroda, kateremu v svojo visoko čast pripadam, proti vsem napadom, naj dohajajo od koder koti, od nemške ali pa italijanske strani, naj se vrše tu v zbornici, ali kjer koti.

Proti vsacemu iznarodovanju mojih rojakov sem se upiral, zaradi tega sem se jednakodoločno branil poitaljančenja, kakor ponemčenja.

Zvest načelu „unicui que suum“ nesem nikdar posegal v pravni delokrog družib. Tako končam. (Priznanje in rokoplosk na desni.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 29. marca.

Nove volitve **deželnih zborov**, katerim doba letos preteče, bodo baje meseca avgusta. Zasedanje največ deželnih zborov bode letos še le jeseni. Samo galiski deželni zbor snide se takoj po zasedanji državnega zbora.

Predvčeraj se je zbral eksekutivni komitet desnice, da določi program delovanja **državnega zabora** za bližnji čas. Zbornica poslanec bude imela velikonočne počitnice od 3. do 24. aprila. Odsek za pretresovanje zakona o obdačenju žganja bode pospešili svoje delovanje, da pride ta zakon še pred Veliko nočjo v zbornici na vrsto. Predlog o urejenju duhovenske place pride po Velikej noči pred zbornico poslancev. Zaradi obtezenja državnega zabora, ki bi je prouzročila ta predlog, hoče vlada gledati na to, da je komisija gospodske zbornice potem ne bode prehitro rešila. — Gospodska zbornica je včeraj imela sejo, na dnevnem redu je bila predloga o podržavljenju Franc-Josipove, Rudolfove in voraberške zelenic.

Hrvatski ban je preklical naredbo, da se nastavi hrvatska komisija za Peščansko razstavo. Kdor misli kaj razstaviti, ima se sedaj obrniti neposredno na deželno vlado, ki bode dovolili razne olajšave. — Hrvatski državni poslanci so sklenili glasovati za obrtno novelo, ker spremembe, katere je sklenil odsek, tudi Hrvatom ugajajo.

Vnajme države.

Srbški ministrski predsednik Garašanin, odpotuje danes na Dunaj, da odda svoje odzvalno pismo. Minister notranjih poslov, Novaković, ga bode nadomestoval za čas njega odstotnosti.

V **francoskej** zbornici je v četrtek stavljal Barodet nek predlog o reviziji ustawe, in zanj zahteval nujnost. Ministrski predsednik se je uprl nujnosti tega predloga, in objavil, da je nepotreben, ker vlada že tako v maju predloži revizijo ustawe, za katero je že pridobila zadostno število senatorjev; Barodetov predlog, bi pa itak bil v senatu zavrnjen. Ferry je izjavil, da bi vlada smatrala to za nezaupnico, ko bi se vsprejela nujnost. Po precej živej debati je zbornica zavrgla nujnost Barodetovega predloga s 339 proti 208 glasom. Barodetov predlog bil je podpisano po 110 republikanskih krajev levice. — Francoski senat imel je v torek zanimljivo debato o prodaji kronih demantov. Četudi ta zakon dovoljuje, prodati samo one dragocenosti, ki nemajo nobene zgodovinske ali umetniške vrednosti, vendar so se temu ustavliali monarhisti, češ, s tem bi se onečastila monarhična prošlost Francoske. Napisled je pa vendar ta zakon bil vsprejet z veliko večino.

Grška zbornica ne more več zborovati, ker ni več sklepčna, ko jo je zapustila opozicija, katero ne ugaaja predloga zakona, ki dovoljuje kralju po svoji lastnej volji sklicati rezerviste pod orožje.

Prepir mej grškim patrijarhom in **tursko** vladom je poravnana z investicijskim beratom, katerega je v sredo izročila Porta patrijarhu, ki se jednako glasi prejšnjim beratom.

Admiral, Hewett, poroča, da so v četrtek **angleške** čete odrinile dalje od Tamaneiba in zagledale sovražnika, ki je bežal v gore, ko se Angleži začeli streljati. Angleži niso imeli nikakih izgub. — Zvez mej Šendijem in Berberom je zopet ustavljena. Vse ozemlje onostran Šendija je v rokah ustajnikov. — Grahomove čete se vrnejo danes v Suakim, kjer se že delajo priprave, da se povrnejo na Anglesko. Več jih je zbolelo zaradi velike vročine. — V „National Zeitung“ se poroča iz Dunaja, da Anglia skuša pridobiti dovoljenje levlastij, da si iz letne vsote jednega milijona šterlingov, ki je iz egiptovskih davkov določena za amortizacijo egiptovskega dolga, poplača vojne stroške, zato pa garantuje za red in mir za več let v spodnjem Egiptu. Francija se bode najbrž temu upiraia. Nemčija in njeni zaveznički bodo pa podpriali Anglijo.

Dopisi.

Iz Ormoža 27. marca. [Izv. dopis.] Ormožko učiteljsko društvo obstoji na podlagi svojih z odlokom vis. c. kr. nam. dne 23. junija 1873 Št. 8279 potrjenih pravil že nad deset let, ter je lani svojo desetletnico sijajno obhajalo. — Če so društva sploh potrebna in opravičena, gotovo se to pri ljudskih učiteljih, ki žive raztreseni na dejeli, ker je združujejo in k delovanju spodbujajo. To potrebo so gotovo čutili ustanovitelji tega društva in z zadovoljnostjo moramo priznati, da je bilo delovanje ravno tega društva do sedaj živahno, zadostuoče vsem zahtevam naobraženega človeka. Ne samo p. n. učiteljstvo se je polnoštivilno rado udeleževalo rednih mesečnih zborovanj, temveč tudi postopni udje (ne-učitelji) in dostikrat dosti drugačega naobraženega občinstva, in ponosno je lehko društveno vodstvo koncem vsakega leta gledalo na svoje društveno poročilo. Do sedaj je društvo prirejalo mesečna zborovanja, odkar mislim obstoji, in kar tudi §. 3 društvenih pravil zahteva. — Sedaj je pa nastala v društvenem življenju neka mlačnost in batí se je, da za društveni obstanek — nevarna mlačnost. Že se dem mesecev ni bilo zborovanja! in kdo je to zadržal? Kakor je to v obče znano, gotovo nikdo drugi, kot društveno vodstvo in to pri sedanjem poslovanju njega predsednik g. nadučitelj K. — Seje je sicer razpisal, a tako, da društveniki pozivov ali dobili neso ali pa vender ne ob pravem času in tako se je večkrat namerilo, da je k taku napovedanym zborovanjem priromalo samo štiri — pet udov. — P. n. učiteljstvu seveda to ugajati ne more, in smelo trdim, tudi ne ugaja. Stvarno je to rajor pitanje, kaj kani p. n. učiteljstvo ukreniti, da se tem sitnostim v okom pride? Ali kani pričakovati trenutek, da se iz sedaj našnega društva sčasoma izčimi, kakor v Ptui, društvo, „največ obstoječe iz „starejših“ učiteljev,“ ki ima nalogu pospeševati učenje — proti-naravno učenje nemškega jezika na slovenskih tleh?

To v ozbiljno pretresovanje p. n. učiteljstvu Ormožkega okraja!

Iz Ribnica 23. marca. [Izvireni dopis.]

Lasst mich den Narren spielen,
Mit Lust und Lachen, dass so mir einst
die Runzeln kommen;
Weshalb soll der Mensch

Tako sem se nehoté spomnil danes slavnega Shakspeareja, baš ko sem pričel pisati te vrste. Da me pa ne bodete Vi, gospod urednik, zgrabili za „razloge“, — nadaljujem tako-le:

„Der Bauernfänger von Cilli,“ alias „Kmetski Prijatelj“ — jel je pred letom dnij zahajati tudi v Ribniško dolino. Ta genij časnikarskih budal, postal je zadnji čas pa tako razposajen, da se niti z najbolj svojegjavnim otročetom primerjati ne dá, in se je povsem jel ravnati po navedenih besedah angleškega pesnika.

Prav za prav bi bilo škoda odveč časa gubit s tem duhovitim dr. E. Glantschnigg-ovim organom, a -- ta „fliegendes Blatt“ našel si je stezo tudi mej priprosti slovenski narod, z bog tega nam je nekoliko obelodaniti to umazano glasilo spodnje-štajerskega nemškutarstva.

Reči se mora in pripoznati, da je omenjena klika Celjskih nemškutarjev z dr. Glantschnigg-om na čelu povsem v smislu finih svojih idej ravnala, ustanovivši si organ kakeršen je „Kmetski Prijatelj“, in izbravši mu program, kakeršnega nosi in zasleduje v vsem svojem delovanju in početji, — otepaje na vse strani — večjidelj po zraku, loveč razne muhe puhle svoje fantazije, kakor kakov mlađoleten fantalin v svojej osodepolnej dôbi.

Zdaj ti pride na dan s svetom: naj bi posestniki rabili pri vožnji mestu kônj rajše vole in krave, — ker si s tem prihranijo obilo krme — na drugej strani prilomasti ti to borè štajersko-nemškutarškega kalibra z žuganjem in nasvetom: naj se spodnještajerski slovenski kmet pri vsakojakih volitvah ravna jedno po duhovitih možeh in advokatih, kakeršen je recimo dr. E. Glantschnigg & compagnie, — in pri slehernej priložnosti kobaca ta smešni Celjski Mûchel — v svojih predalih kmalu po zastopnikih slovenskega naroda, kmalu spet po kakšnem vaškem čredniku, tako da bi človek sodil, da so se nemškutarji „im Hauptlager von Cilli“ s svojim organom vred — s svojo pametjo sprli. To vam je unikum mej človeštvom v širnej Avstriji, in te vrste zdravih (?) načel, kakeršne nam podaje „Kmetski Prijatelj“,

ne najdemo niti mej tistimi zgubljenimi sinovi Adamovega rodú, ki v razkosanej Avstraliji — človeško meso uživajo in si ga s plenom pridobivajo!

A še nekaj mi je na jeziku!

Ko sem dosedaj skoro sleherno število „Kmetskega Prijatelja“ v roke dobil, — videl sem tudi, da se zabava ta organ s slovenskim jezikom, naziva ga „planinsko hrvaščino“. Človek bi na prvi mah res ne verjel, kako premeteni so nekatere „sorte“ nemškutarji! 90% onih naročnikov (?), katere lovi revše „Kmetski Prijatelj“ po svojih možicib — na limanice, in to po najnovejšej metodi, — vsi ti govoré jedino slovenščino, a dasi so obžalovanja vredni — ti slovenski kmetje in toli neprevidni, da si dadó po dr. Gl. „pesek v oči metati“, se vender ne najde v Spodnjem Štajerji „dobra duša“, ki bi tacim preslepljenim „naročnikom“ „Kmetskega Prijatelja“ razjasnila pravi njegov program, in skušala dovesti jih do prepričanja, kam Celjski nemškutarji s svojim organom „Kmetskim Prijatejem“ „škilajo in cilajo“! Tega bi malo trebalo!

Odločno pa je človeku postopati proti tacim izjavam „der cultivirten (!?) Rače von Cilli“ napram slovenskemu jeziku, — kajti sami sebi si mi Slovenci v devetnajstem stoletju zaradi par oholih nemškutarjev nemškega (?!) — zu spät meine Herren! Celja, še nečemo in nikdar ne budem klofut delili, kakor misli to bojda boter dr. Eduard Glančnik, ali kaj?

Da bi na Kranjskem bilo dokaj tacih „Slovenčev“, ki bi se šteli naročnike „Kmetskega Prijatelja“ — je itak nemogoče, zatorej mi je omeniti, da hodi tudi v Ribniško dolino to Celjsko mače — brezplačno, saj ti živa duša ne sodi drugače, nego: „da hodi ta list iz kakšne spodnje-štajerske norišnice!“

Ali ne le omenjeno časnikarsko momče, temveč tudi „precartana“ „Laibacher Schulzeitung-a“ naj bi „odvandrala“ jedenkrat za zmirom iz — Slovencev v Ribniški dolini!

V kraj, s tacim časnikarskim „plevelom“!
Dosi.

Domače stvari.

(Iz Trsta) nam piše v 28. dan t. m. priatelj našemu listu sledeče o pogrebu pokojnega Jovana Vesela-Koseskega: „Mrtvaški listi so se izdajali v treh jezicih, v slovenskem, laškem in nemškem, ker ranjki je po svoji rodbini imel mnogo znancev in častilcev mej rečenimi narodi v Trstu. To se je najočitnejše pokazalo danes pri njegovem pogrebu. Tega se je udeležilo premnogo najodličnejše in najrazličnejše gospode, pa tudi mnogo izmej prostega ljudstva. Bilo je v sprevodu brez števila raznovrstnih uradnikov — mej temi smo pogrešali le namestnika Depretisa, ki se je kakor hudi jezik: govoré — — — bil odpeljal danes zjutraj v Gorico! Vse rajše, le Slovana ne! Bilo je v sprevodu premnoga trgovcev Slovencev, Hrvatov, Nemcev, Italijanov, Grkov i. d. Posebno pa je veselilo rodoljuba, da se je učela naša mladina zavedala svoje dolžnosti ter se v mnogobrojnem številu uvrstila sprevodu. Mrtvaški voz je bil kar zkrit z mnogobrojnimi venci, mej katerimi so se venci v narodnih slovenskih barvah po krasoti in številu najbolj odlikovali. Celo slovenski dijaki tukajšnje gimnazije so blagemu pesniku svoje češčenje izkazali s prekrasnim vencem, katerega trakovi so nosili primerne napise. Videlo se je pri vsem predolgem sprevodu, da smo se vsi Slovenci v Trstu zavedali svoje dolžnosti, ter tujemu svetu pokazali, kako čestimo spomin narodnega pesnika. Marsikateremu lahunu neso bili po volji slovenski narodni venci, še bolj so se pa nekoji ujedali, ko so po dovršenem cerkvenem opravilu naši čvrsti pevci v velikanski cerkvi novega St. Antona prelepo zapeli. Kaj in kako se je poslej godilo na pokopališči, kamor smo se pevci in corpore odpeljali, poročati danes mi ni mogoče, ker pošta skoro odhaja. Bil je slovensk pogreb, slovenskega pesnika!

(Iz Trsta) se nam piše: Kakor ste že poročali, umrl je v četrtek zjutraj v tukajšnje mestne bolnišnici vrli narodnjak Franjo Kraljič. Blagi ranjki je bil iz Št. Vida nad Ljubljano in sicer rojen v dobro znane hiši pri Kraljiči. Izšolal se je bil v Ljubljani, pozneje je prišel v Gorisko osrednje semenišče, kjer je bil leta 1876 v duhovnika Tržaške škofije posvečen. Služboval je v raznih krajih, nazadnje pa kot samostalni župnik v Slivji, malo kraški duhovnji dekanije Dolinske. Huda obistna bolezen (morbus Brightii) je nagloma uničila

moža krepkega života v najlepših letih življenja — že tri dni bil bi izpolnil ravno 41 leto. Popolnem udan v božjo voljo želel je ranjki pred smrtno, da bi njega truplo počivalo v rojstnej mu Št. Vidski. Danes smo ga spremili iz bolnišnice skozi mesto na kolodvor južne železnice, od koder bodo mrtveca peljali na Kranjsko v Št. Vid.

— (Slovensko časnikarstvo.) Koncem meseca februarja izhajalo je samo v Ljubljani 18 slovenskih listov, mej temi 3 dnevnik, 3 tedniki.

— („Vienac“) piše, da bode veliki koncert v Zagrebu „Narodnemu domu“ donesel čistih 300 gold.

— (Uredništvo „Laibacher Zeitung“) prevzame s 1. dnem aprila mesto gosp. P. pl. Radics-a, pred kratkem v Ljubljano došli c. kr. vladni tajnik dr. Russ začasno, dokler se ne dobi nov urednik. Dotle bode odgovorni urednik zopet g. O. Bamberg, kateremu se je svoj čas uredništvo nenehoma odvzelo, ker je bil baje premalo molčeč nasproti svojim nemškim prijateljem o zadržaji dr. Jaquesovih pisem. „Tempora mutantur!“

— (Slavnosti blagoslovijenja zastave „Savinjskega Sokola“) o Binkoštih v Mozirji udeleži se tudi „Tržaški Sokol“ z zastavo, deputacija „Slovenskega del. podp. društva“ z zastavo in deputacija Tržaške Čitalnice.

— (Dobro znamenje.) Zadružniki Klemensijevič-Demuth-Länderbank dobili so dovoljenje, trasirati železnično proga Rogatec-Slatina-Robova-Konjice-Spodnji Dravberg. Južna železnica prevzame prevoženje in je dovolila, da se napravi kolodvor na dotočnem razkrižju. Za spodnji Štajer bode ta železnica znamenita.

— (Gosp. F. S. Vilhar) zgotovil je novo skladbo „Oj vi megle“ (A. Šenoe) za bariton s spremljevanjem na glasoviru, katera izide v kratkem kot priloga v „Viencu.“

— (Občni zbor „Ortsgruppe Laibach“ nemškega „Schulvereina“) Poroča nam prijatelj našega lista: V kazini zbral se je zadnjo soboto na povabilo predsednika dr. Suppana 32 članov. Mej njimi videli smo Korla Dežman, dra. Schafferja, dra. pl. Schreya, Jos. Luckmanna, c. kr. profesorje Linhart, Gartenauerja, Binderja, Nedveda in c. kr. finančnega tajnika zabuhnenega g. Feirera. Ostala stava bili so turnarčki, večinoma mladoletni dečki, a za „Schulverein“ vsaj jeden goldinar vreden. Predsednik dr. Suppan je mnogo jadikoval v svojem začetnem govoru, kako slabo se godi Nemštvu na Kranjskem, posebno v Ljubljani (Kdo se ne smeje? Op. por.) in tega je vsega kriv sedanji slovenski mestni zastop Ljubljanski. Jedino nemški „Schulverein“ je še luč, kster Nemcem v Ljubljani in v obče na Kranjskem bri in daje pomoč, sicer bi bilo nemštvu povsod na Kranjskem že davno poginilo. Jedina nemška, to je protestantska šola, bi v Ljubljani ne mogla živeti, da je ne podpira jako izdatno nemški „Schulverein“. V obče pa je nemški „Schulverein“ za povzdigo in rešitev nemštvu na Kranjskem izdal že 20.990 gld. Žal, pravi dr. Suppan, da se je ustanovitev nemške šole v Sorici ponesrečila, ker nemštvu je tam že popolnem poginilo. A Nemci na Kranjskem se ne bodo strašili nobene sile, naj pride od koder hoče, in branili bodo nemštvu z vsemi močmi. Število družbenikov „Ortsgruppe“ naraslo je od 330 na blizu 400, dohodki na blizu 700 gld. na leto. (Tedaj se gg. „Nemcem“ vender tako slabo ne godi! Op. por.) Jako živo debato izvalo je vprašanje, zakaj se po Konškovem sinu lansko leto nasvetovana javna veselica na korist nemškemu „Schulvereinu“ ni zvršila? Posebno zabavlali so kazinske direkciji, ki je baje to veselico z ozirom na cesarsko slavnost pokopala, zlasti pa proti ravnateljem Bürgerju, dr. Schafferju, Baumgartnerju itd. Celo Konškov sin nastopil je kot govornik in branil gospode. A vse zaman, izsikan so bili vsi govorniki, ki so zagovarjali opustitev te veselice. Spektakel postajal je zmirom večji, posebno se je odlikoval sedanji poveljnik nemških turnarjev, g. Arthur Mahr. Slišali so se klici kakor: „Feiglinge“, „Memmen“, „erbärmliche Schmach“ itd., in razburjenost navstala je velika. Zdajci poprime besedo starli lisjak Dežman, brani kazinske gg. direktorje, ki kažejo premo poguma, apostrofuje nemške profesorje, naj prično podpirati nemški „Schulverein“ z znanstveno-popularnimi predavanji. Dežman ni silil svojega predloga na glasovanje in ostal je tedaj samo aka-

demično mišlen. Vročekrni turnarčki, to je ogromna večina „Ortsgruppe“, sklenili so pa vender da javna veselica v Ljubljani na korist društva mora biti. Potem bila je volitev delegirancev za občni zbor nemškega „Schulvereina“, ki bode o Binkoštih v Gradci, za katerega se po nemškem Českom že dalje časa agituje in pri katerem se hoče napraviti velika demonstracija proti ministerstvu Taaffejevemu. Izvoljeni so bili: c. kr. profesor Linhart, c. kr. profesor Binder in c. kr. profesor Nedved, katera dva zadnja nista še za gotovo obljudila ali gresta ali ne, pa nikakor ne iz strahu pred vladom, ampak le zaradi finančnih uzrokov, in pa — znani Karol Konschegg, ki ima časa dovolj in katerega bodo financijelno že dobro podprli elegantni gospodje dr. pl. Schrey, dr. Schaffer in — čuda Dežman. V odboru so bili izvoljeni gospodje dr. Suppan, c. kr. profesor Gartenauer, Leo Suppantzschitsch, c. kr. profesor Linhart in g. Arthur Mahr, poveljnik kohorte Ljubljanskih turnarčkov, razen tega pa učitelj protestantske šole Uhl. Komaj se je volitev izvršila, že začulijo nemški turnarčki „das deutsche Lied“, zatem v istej sapi „die Wacht am Rhein“, za kateri pesmi so prinesli note s seboj itd., da so gg. Dežman, Schrey, Schaffer in tutti quanti kar kopita pobrali in usli. Nemštvu so ti fantiči, udje resilnega društva „Ortsgruppe Laibach“ še v pozno noč zalivali s pivom. Sosedje so pripovedovali, da so močno po nemštvu navdušeni dečki klicali na pomoč —! znanega svetnika, — ki ima v 4. dan julija svoj god in praznik. Taka je „Ortsgruppe Laibach!“

— (Premembra posestva.) Gosp. Fran Juvarčič, posestnik in župan v Radečah kupil je od grofa Barbovih dedičev veliko posestvo, tako zvano „Augustiner Gilt.“

— (Iz Št Jurija pri Kranji) došla nam je obširna pritožba proti ondašnjem pošti, oziroma proti gosp. poštarju. Voz takoj počasno in kasno, da navadno vlači zamudni, da tako ni prave zvezze z železnicu in dobivajo naročniki časnike za celi dan pozneje. Le redkokdaj pride pošta do vlaka v Kranj itd. Nadejamo se, da ta kratki epomin pomaga.

— (Koroška hranilnica) imela je 1883 l. 3.408.465 gld. dohodkov, 3.312.103 gld. pa izdatkov. Na 24.278 knjižic je uloženih 11.047.475 gld. Reservni fond znaša že 1.205.828 gld. Hranilnica darovala je 57 društvtom in avodom 62.700 goldinarjev.

— (Vabilo) k glavnemu zborovanju južnoširskega hmeljarskega društva dne 3. aprila t. l. v Žavci. Dnevni red: 1. Predpoludne ob 10. uri. Ogleđovanje raznoterih del v hmeljniku, v vrbovji in na travniku. 2. Popudne ob 1. uri. Zborovanje družbenikov v dvorani „pri zlatej kroni.“ a) Upisovanje novih udov, in uplačanje družbenine. b) Račun za 1783 l. c) Dopisi. d) Razlaganje predpoludne pokazanih del in poročilo o nabranih skušnjah. e) hmeljski sejmovi. f) Volitev družvenega vodstva. g) Nasveti.

— (V Opatiji) [Abaciji] zadobila je zemljo visoko ceno. Nedavno prodalo se je 150 sežnjev vrta za 2000 gld. Velika palača, katero zida južna železnica, bude skoro popolnem gotova. V par letih bude Opatija izmej najbolj priljubljenih zabavališč, svet po tamošnjem nabrežju pa se bude skupno plačeval.

Telegami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 29. marca. Odsek za časniški kolek vsprejel je predlog Fanderlikov, da se časniški kolek odpravi. Vladna zastopnika dvorna svetnika Freiberg in Chiari izjavila sta ponavljajo, da vladni ni možno utrpeti dohodke časniških kolekov.

Peterburg 29. marca. Porotno sodstvo v Novo-Moskovskem obsodilo je devet kmetov zaradi protisemitskih izgredov v selu Orlovčini na osem do osemnajst mesecev ječe, jednajst kmetov izročilo se je mirovnemu sodniku v kaznovanje.

London 29. marca. Spodnja zbornica vsprejela je z 208 proti 197 glasom predlog za olajšanje krajnih davkov, kateremu je vladu oporekal.

P. n. gg. družbenikom in poverjenikom „Matici Slovenske“:

Knjige za leti 1882. in 1883. so bile meseca decembra 1. l. razposlane; odbor pa je vse potrebno

ukrenil, da dobé p. n. gg. matičarji letos svoje knjige še proti koncu tekočega leta.

Pri tej priložnosti izreka odbor svojo iskreno zahvalo vsem dosedanjim Matičnim podpornikom, posebno prijetna dolžnost mu je zahvaljevati se p. n. gg. poverjenikom za njihov požrtvovalni trud, katerega so imeli pri pobiranji doneskov in pri razšiljanji družbenih knjig.

Odbor sam skrbi z vso resnobo in marljivostjo za napredek „Matic Slovenske“, njegovo delovanje more vender le tedaj roditi dober sad, ako nahaja povsod krepke podpore, ako „Matici Slovenski“ ostanejo zvesti podporniki vsi dosedjni družbeniki in ako se število matičarjev po vseh krajih naše slovenske zemlje od leta do leta pomnožuje.

Zaradi tega stopa odbor „Matic Slovenske“ s tem pozivom pred slovensko občinstvo, uljudno vabeč je k pristopu „Matici Slovenski“, in do p. n. gg. poverjenikov s prošnjo, da prevzamejo tudi nadalje ta rodoljubni posel, ter da vabijo v svojih krajih novih družbenikov in da pobirajo njih letne doneske.

Da more odbor družvene knjige izdati ob dočlenem času, kaže se neobhodna potreba, da družbeniki svoje doneske plačajo ob pravem času. V smislu §. 3. družbenih pravil ukrenil je odbor, da je letnina za leto 1884. vplačati vsaj do 1. junija t. l. Na podlagi natančnega števila družbenikov mora še le odbor določiti, v koliko iztisih je treba tiskati družvene knjige, da se izogne vsaki denarni potrat, ko bi ležale nerazpečane, kot mrtev kapital v družbeni zalogi.

Odbor torej nujno prosi, da p. n. gg. poverjeniki blagovolje mej družbeniki v svojih krajih njih doneske do 1. junija t. l. pobrati in Matičinem blagajniku doposlati; isto tako naj pošljejo družbeniki, živeči v krajih, kjer ni poverjenikov, svoje doneske do istega obroka neposredno Matičinem blagajniku.

V Ljubljani 19. marca 1884.

Za odbor „Matici Slovenske“:

Grasselli,
prvosevdnik.

Prof. Senekovič,
odbornik.

Razne vesti.

* (Predavanja v 20 jezicah) pričela so se v 26. dan t. m. v „Association International des Professeurs“ v Parizu Rue Royale 7. Vsak predavatelj opisuje v svojem maternem jeziku vse slovstveno gibanje v svojej domovini v 1882. in 1883. l. O francoski prozi govori Jules Lermine, o francoski poeziji François Coppé, o angleškem slovstvu znani pl. Blowitz, o nemškem dr. Ed. Löwenthal, o severno-ameriškem dr. Stephen H. Tyng, o ruskem Boris Čivilev, o poljskem Vaclav Gasztov, o grškem Kassiotis, o italijanskem Ferraris, o rumunskega Djuvara, o švedskem Avgust Strindberg, o danskem dr. Schandorff itd.

* (Promet svinjetine v Ameriki.) Po statističnih podatkih pokolje se v Zjednjenih državah 47.681.000 prašičev, ves promet pa znaša za preteklo leto jedno milijardo 769 milijonov frankov.

Tuji:

dne 28. marca.

Pri Slovem: Schreier z Dunaja. — Schleesinger iz Maribora. — Mahatsek z Dunaja. — Knotz iz Gradca. — pl. Scholz iz Zagreba.

Pri Malet: Odental z Dunaja. — Koppstein iz Siska. — Schindler, Krolofsky, Schulhof, Kierschbaumer z Dunaja.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Močina v mm.
28. marca	7. zjutraj	736·65 mm.	— 0·8°C	sl. svz.	jas.	
	2. pop.	735·13 mm.	+ 13·4°C	sl. svz.	jas.	0·00 mm.
	9. zvečer	735·85 mm.	+ 5·6°C	sl. svz.	jas.	

Srednja temperatura + 6·1°, jednaka normalu.

Dunajska borza

dne 29. marca t. l.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Papirna renta	80 gld.	kr.
Srebrna renta	81 " 05 "	"
Zlata renta	101 " 90 "	"
5% marčna renta	95 " 40 "	"
Akcije narodne banke	843 " — "	"
Kreditne akcije	321 " 90 "	"
London	121 " 30 "	"
Srebro	— " — "	"
Napol.	9 " 61 "	"
C. kr. cekini	5 " 68 "	"
Nemške marke	59 " 25 "	"
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	80 "
Državne srečke iz l. 1864.	100 gld.	170 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	101 " 85 "	"
Ogrska zlata renta 6%	121 " 75 "	"
" papirna renta 5%	91 " 70 "	"
5% štajerske zemljije, odvez. oblig.	88 " 55 "	"
	104 " 50 "	"

Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	114 gld.	75 kr.
Zemlj. obč. avstr. 4½% zlati zač. listi	121	25	
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	107	30	
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	105	75	
Kreditne srečke	100 gld.	174	—
Rudofove srečke	10	—	
Akeije anglo-avstr. banke	120	116	75
Trammway-društ. velj.	170 gld. a. v.	237	—

INovo!

Najboljši seme *velikanskega korenja* (1 sad 8 do 10 funtov teže), *prava, čista, domaća* in *nemška detelja, velikanska pesa, vsake vrste trave*, kakor najbolj sloveča *cesarska senožetna mejianica* (Kaiser Wiesenmischung), najžlahtnejše *trave* in *detelje* skupaj. Semena so za vsako zemljo ugodna, zanesljivo kajiva in dobra; dobè se pa (tudi po pošti) najeceje pri

J. R. Paulin-u,

specerijska prodajalnica „pri voglu“ v Ljubljani. Tudi prava *japonska ajda*, naravnost došla, bo letos zopet tukaj za dobiti. (177—4)

Zemljisce na močvirji,

skupno, ki meri 105 oralov, ¾ ure od Ljubljane, popolnem osušeno, ter je za rezanje šote in pridelovanje poljskih pridelkov jako pripravno, **proda se** pod ugodnimi pogoji.

Z izključenjem vsakih posredovalcev daje natančneja pojasnila Anton Podkrašek v Ljubljani, Gradišče, Rimski cesta št. 5. (185—2)

Semena,

kakor:

večna detelja (Luzerner), živinska velikanska pesa, domaća detelja, kakor tudi travna poljska in vrtna semena, katera so *zanesljivo kajiva*, se dobè po najnižej ceni pri podpisanim.

Poštna naročila se hitro razpošiljajo, kakor tudi drugo mnogovrstno blago se brez ozira na dobitek preskrbuje pri (170—3)

Petru Lassniku v Ljubljani.

FERD. BILINA in KASCH,

v Ljubljani, Židovske ulice,

prodajata

glacè-rokovice za dame,

(lastni izdelek),
najboljše baže in v največej izberi,

samo 70 kr. par.

Tam se dobivajo tudi najfinje glace-rokovice za gospode in dame in švedske usnjate rokovice v vseh modnih barvah v vsakeršnej dolnosti točno po meri po najnižjih cenah. (199—1)

Velika izber najnovejših kravat za gospode.

Zahvala in priporočilo.

Udano podpisani se zahvaljuje svojim kupovalcem za do sedaj skazano zaupanje in priporoča za to sezono svojo bogato zalogo

solnčnikov za gospe in gospode

v iznenadno lepej in velikej izberi, priprosto in najelegantnejše upravljenih po najnižjih cenah; potem

dežnike

v jake bogatej izberi, vsake velikosti, barve in snovi, kakor: bombaž, alpaca, cloth, botany (blago iz konjske žime), pol svila, svila, double-face-svila itd., ravno tako na navadnih, kakor na

patentovanih avtomatičnih stojalih,

ki so se tako hitro priljubili, z modnimi palicami po najnižjih cenah.

Specijalitete dežnikov: patentovani samootvorni, patentovani samozaporni, v krovčagu shranljivi, dežniki s palico od titanija, ali pa z zlatim stojalom so vedno v zalogi.

Dežniki se kaj naglo in ceno na novo prevlačijo ali popravljajo, ter naročila z dežele izvršujejo se točno po volji naročnika s poštnim povzetjem.

Prekupec pošlje se na zahtevanje obširne cenilnike.

L. MIKUSCH,

fabrikant dežnikov in solnčnikov,

v Ljubljani, Mestni trg št. 15. (197—1)

Ura,

katera igra 20 komadov in katera je v Parizu 1864. 1. pri razstavi 400 gld. veljala, se zdaj za 120 gld. vsled presele proda. Priporoča se za kako graščino, kavarno, ali tudi za gostilno bila bi prav pripravna. — Stari trg št. 34 v Ljubljani. (194—1)

Dekle,

poštenih starišev, išče se za prodajalko v štacuno z raznovrstnim blagom, v dobro hišo.

Dekle mora biti dobro izšolana in posebno v računjenji izvreda, slovenskega in, ako mogoče, kolikor toliko tudi nemškega jezika zmožna.

Ponudite se prosijo pod naslovom „Štafersko št. 13“ na upravnštvo „Slov. Naroda“ pošiljati. (201—1)

JOSIP RAUNICHAR,

v Ljubljani, Židovske ulice št. 6,

priporoča svojo bogato zalogo (178—2)

čevljev

za gospode, dame in otroke,

dobro in elegantno izdelane, po najnižej ceni.

IVAN SOKLIČ, prej A. PRIBOŽIČ.

Zaloga

Bruseljskih klobukov.

Podpisani priporoča sl. p. n. občinstvu veliko zalogo vsakovrstnih

klobukov za gospode

od 1 gl. 80 kr. višje; *klobuke za dečke* po 1 gl. do 1 gl. 50 kr.; *svilnate cilindre* po 4 gl. 50 kr. — Dalje imam v zalogi:

srajce in spodnje hlače za gospode, vratnike, kravate itd.

Vnanja naročila izvršé se točno. (132—5)

IVAN SOKLIČ.

v Ljubljani, Gledališke ulice št. 6.

VIZITICE

„NARODNA TISKARNA“
v Ljubljani.

priporoča

„NARODNA TISKARNA“

v Ljubljani.

„NARODNA TISKARNA“

v Ljubljani.